

Vet Aquí!

Butlletí lingüístic de la
Diputació de Girona

Octubre de 2012

LES MOSQUES DE SANT NARCÍS



No hi ha dubte que la llegenda més característica de Girona és la de les mosques de sant Narcís. Mentre en altres poblacions fan aparèixer en les seves llegendes dracs, àguiles o lleons, els gironins s'han dedicat a glorificar un petit insecte domèstic, força empenyador però cordialment casolà: la mosca!

El miracle de les mosques va succeir, diuen, el setembre de 1286, quan l'exèrcit del rei de França, Felip l'Ardit, va assetjar Girona amb motiu de les seves trifulgues amb el rei Pere d'Aragó. Encara que la ciutat va capitular sense lluita, els francesos, en entrar a la ciutat, es varen portar de manera ignominiosa: varen robar, insultar i oprimir els gironins, varen assaltar esglésies tot fent riota dels objectes de culte i, finalment, varen profanar el cos incorrupte de sant Narcís, guardat a la col·legiata de Sant Feliu, i li varen trencar un braç. Això va ser massa: del cos del sant varen començar a sortir unes mosques gegants que es varen posar a picar furiosament tant els soldats francesos com els seus cavalls. I tot seguit de ser picats, els enemics morien espeternegant. Aquest suposat fet va ocasionar una multitud d'escrits, sermons i llegendes i va originar també la típica i tòpica iconografia gironina que lliga indissolublement la imatge de les mosques a la ciutat.

Però encara que aquest miracle de les mosques sigui el primer, no és pas l'únic. Més tard, quan el 1653 els francesos, manats pel general Plessis-Bellière i el mariscal d'Hocquincourt, varen assetjar Girona, altre cop varen sortir les mosques del cos del sant patró de la ciutat, encara que aquesta vegada es varen limitar a picar els cavalls dels assetjadors, i causaren la mort de més de dos mil d'ells. I anys més tard, el 1684, mentre els francesos (sí, els francesos!) a les ordres del mariscal Bellefond varen tornar a la seva mania d'assetjar Girona, van tornar els patriòtics insectes a picar tant els soldats com els cavalls, i en van causar una gran mortaldat.

Existeix una altra llegenda menys coneguda, que ens explica que a València hi havia un francès (naturalment!) que tenia un aprenent gironí. Com que el noi li parlava sempre del miracle de les mosques, el francès, “mosquejat”, li va demanar, tot foteta, que quan anés a Girona, li portés una mosca de sant Narcís de mostra. Dit i fet: una vegada que el noiet va anar a veure la seva família a Girona, va agafar la primera mosca que va trobar, i la va posar dintre una canya buida, que va tapar amb un suro. En arribar a València, i un cop davant del seu amo, va treure el tap i la mosca va sortir rabent i va picar el francès, que va caure mort!

Font: VIVÓ I SIQUÉS, Carles. *Llegendes i misteris de Girona*. Girona: Diputació de Girona / Caixa de Girona, 1989. (Quaderns de la Revista de Girona; 24)

Saps llegendes del teu municipi? Envia'ns-les a l'adreça osl@ddgi.cat, i les publicarem en algun dels propers números del *Vet Aquí!*

NOMBRE I NÚMERO

Es tracta de dos conceptes que sovint provoquen confusió.

Utilitzem *nombre*:

- com a sinònim de *quantitat*.
- ✓ El nombre de candidats no pot ser inferior a tres.
- ✓ L'acte va comptar amb un bon nombre d'assistents.
- com a entitat matemàtica o per referir-nos al resultat d'un càlcul. En aquests casos, però, també es considera adequat l'ús de *número*.
- ✓ El 7 és un nombre primer.
- ✓ El 7 és un número primer.
- ✓ He obtingut aquest nombre sumant l'IVA a la base imposable.
- ✓ He obtingut aquest número sumant l'IVA a la base imposable.

Utilitzem *número*:

- per designar una xifra concreta dins una sèrie.
- ✓ L'anunci surt publicat al BOPG número 132.

- ✓ El número de registre de sortida és 2012-005565.
- per referir-nos als jocs d'atzar, per expressar la talla o la mida d'un objecte, per fer referència a un espectacle, i en algunes expressions populars.
- ✓ El número de la grossa acaba en 8.
- ✓ No troba sabates del número 45.
- ✓ Ens han ensenyat un número de màgia.
- ✓ A en Pau sempre li prenen el número.

ELS GENTILICIS

Un gentilici és un adjectiu o substantiu que denota el lloc d'origen d'un individu.

Hi ha llocs que no tenen un gentilici associat. Per anomenar els individus d'aquell lloc, s'anteposa al topònim la preposició *de*: de Fontanilles, d'Aiguaviva, etc.

✗ En Marçal és fontanillenc.

✓ En Marçal és de Fontanilles.

Els gentilicis solen formar-se per derivació a partir del nom de lloc corresponent. En català, tenim diferents sufixos per crear gentilicis:

<i>Sufix</i>	<i>Topònim</i>	<i>Gentilici</i>
-enc, -enca	Agullana	agullanenc, agullanenca
	Albanyà	albanyenc, albanyenca
	Besalú	besaluenc, besaluenca
	Anglès	anglesenc, anglesenca
	El Far d'Empordà	elfarenc, elfarenca
	Llançà	llançanenc, llançanenca
-í, -ina	Banyoles	banyolí, banyolina
	Bescanó	bescanoní, bescanonina
	Caldes de Malavella	calderí, calderina
	Camós	camosí, camosina
	Queralbs	queralbí, queralbina
	Vilallonga de Ter	vilallonguí, vilallonguina
-ès, -esa	Campllong	camplloguès, campllloguesa
	Pardines	pardinès, pardinesa
	Gombrèn	gombrenès, gombrenesa
-à, -ana	Verges	vergelità, vergelitana

El Port de la Selva	selvatà, selvatana
Sant Gregori	gregorià, gregoriana
Ribes de Freser	ribetà, ribetana
Toses	tosà, tosana

També hi ha gentilicis que adopten més d'una forma:

<i>Topònim</i>	<i>Gentilici</i>
Llagostera	llagosterí, llagosterina llagosterenc, llagosterenca
Palamós	palamosí, palamosina palamosenc, palamosenca
Sant Feliu de Guíxols	guixolenc, guixolena feliuenc, feliuena feliuà, feliuana
Torroella de Montgrí	montgrí, montgrina torroellenc, torroellenca torroellès, torroellesa
Ripoll	ripollenc, ripollenca ripollès, ripollesa
Pals	palenc, palenca palsenc, palsenca
Santa Coloma de Farners	colomenc, colomenca farnesenc, farnesenca



A l'àrea lingüística catalana, l'encarregada de fomentar l'inventari, l'estudi i la defensa dels noms propis és la Societat d'Onomàstica. Podeu consultar la llista de tots els gentilicis catalans a l'enllaç següent: <http://www.onomastica.cat/gentilicis>.

UN FITXER INFORMÀTIC PESA?

Podem fer servir les formes *pes* i *pesar* per referir-nos a les dimensions d'un fitxer informàtic, específicament en els contextos en què hi ha transmissió de dades a través d'una xarxa. És habitual, doncs, dir, per exemple, que un fitxer pesa massa i que no es pot enviar com a fitxer adjunt a un correu electrònic.

No us puc enviar el fitxer perquè pesa massa.



Quan es vol designar estrictament la llargada d'un fitxer mesurada en *bytes*, la forma més precisa semànticament és *mida*, que el diccionari de la llengua general defineix com a 'mesura, especialment lineal'.

La mida del fitxer és de 2 megabytes.

També tenen ús i són adequats els termes més genèrics *grandària* i *dimensió* d'un fitxer. O bé l'adjectiu *gran* en certs contextos. En aquest últim cas, la càrrega semàntica es desplaça més aviat cap a la capacitat del suport de la informació.

Caldrà preveure la grandària / la dimensió del fitxer.

Aquest fitxer és molt gran, ocupa massa memòria.

Totes aquestes denominacions catalanes tenen el seu paral·lel en altres llengües com ara l'anglès (*file size* o *file weight*), el francès (*taille de fichier* o *poids de fichier*) i l'espanyol (*tamaño de un fichero* o *peso de un fichero*).

Des de l'Oficina de Serveis Lingüístics us animem a proposar-nos temes que us interessaria que tractéssim, siguin de normativa (pronoms febles, relatius, etc.), de qüestions convencionals, de terminologia administrativa o de qualsevol altre àmbit d'interès per a la Diputació (informàtica, medi ambient, economia...), etc. Podeu fer-ho a l'adreça osl@ddgi.cat.



Diputació de Girona
www.ddgi.cat

Pujada de Sant Martí, 4-5 | 17004 Girona

Tel. 972 185 000 | Fax 972 208 088

[Avís legal](#) | [Privacitat](#) | [Accessibilitat](#)